

(...)

Když zjistíš, že na tebe pán nebo paní drží, využij toho a líbezným tónem jim dej výpověď; když se tě zeptají, proč a zatváří se, že by o tebe neradi přišli, pověz, že bys u nich byl raději než u jiných, ale ať nemají chudému služebníkovi za zlé, že si chce polepšit; služba že není žádný med, práce je hodně a plat malý. Jestli je pán jen trochu štědrý, než by o tebe přišel, raděj ti na kvartál přidá pět až deset šilinků. Když však nepochodíš a odejít se ti nechce, ať nějaký služebník pánovi řekne, že tě umluvil, abys tam zůstal.

Kde můžeš přes den štipnout nějakou pochoutku, schovej si ji a v noci na ní se spoluslužebníky pohoduj a přizvi taky stolníka s tou podmínkou, že ti dá napít.

Svým a milenčíným jménem začaď strop v kuchyni nebo čeledníku, aby bylo vidět, jak jsi učený.

Když jsi švarný chlapík a šeptáš něco paní u stolu, strkej jí nos až k samé líci, a máš-li příjemný dech, dýchej jí rovnou do obličeje; v některých rodinách z toho byly, pokud vím, pěkné věci.

Přijď, až tě zavolají třikrát nebo čtyřikrát, jen pes přijde na první hvízdnutí. A když pán zavolá: „Kdo tam?“ nemusí přijít žádný sluha. Kdotam se nikdo nejmenuje.

Když jsi v přízemí rozbil všechno hliněné nádobí (a to bývá každý týden), postačí měděnec; dá se v něm vařit mléko, ohřívat kaše, nechávat pivo, podle potřeby poslouží jako nočník. Na tohle všechno ho používej, ale ne abys ho myl nebo drhl, ještě by ztratil patinu.

Do čeledníku se vám sice na jídlo přidělují nože, ale těch šetři a používej jen pánovy.

18 Platí pevné pravidlo, že v čeledníku a v kuchyni má křeslo, židle a stůl nanejvýš tři nohy; tento zvyk je odedávna zaveden ve všech mých známých rodinách a má dvojí důvod: předně se tím naznačuje, že je to se služebnictvem vždycky nahnuté; zadruhé se služebnictvo nabádá k pokoře tím, že má u židlí a stolů o jednu nohu méně než panstvo. Jedna výjimka z tohoto pravidla se, to uznávám, týká kuchařky; podle dávného zvyku si smí po obědě v lenošce schrupnout; jenže i ta lenoška mívá tři nohy. Epidemickou zmrzačenost služebnických židlí vysvětlují filosofové dvěma příčinami, které, jak známo, působí převelike převraty ve státech i říších, totiž láskou a vojnou. Při všeobecné tahanici nebo rvačce se člověk rovnou ohání křeslem, židlí nebo stolem; když pak zavládne mír, utrpí zas málo pevné křeslo milováním, kuchařka totiž bývá tlustá a stolník zas podnapilý.

Je mi vždycky proti mysli, aby služby nezachovávaly noblesu a chodily po ulicích s vykasanými sukňemi; tvrdit, že si sukně ucourají, je hloupá výmluva; lehce to napraví tím, že se po návratu domů třikrát až čtyřikrát projdou po čistém schodišti.

19 Když si zaskočíš na trochu řeči za nějakým kamarádem sluhou z jedné ulice, nechej domovní dveře otevřeny, aby ses dostal zpátky bez klepání, jinak paní pozná, že jsi byl pryč, a vyhubování tě nemine.

Všechny vás ve vši vážnosti pobádám k jednomyslnosti a svornosti. Ale dobře mi rozumějte: mezi sebou se škorpěte jak chcete, mějte však na paměti, že vaším společným nepřitelem je pán a paní a proti nim musíte hájit společnou věc. Věřte člověku, který v tom má dlouhou praxi: kdo ze zlomyslnosti pánovi na spoluslužebníka donáší, proti tomu necht se všichni spřáhnou a tak ho zničí.

(přeložil Aloys Skoumal)

SWIFT, Jonathan. *Zakletý duch: Výbor z invektiv, pamfletů, dopisů, deníků a bagatel*. Praha:

Odeon, 1967.